

Fynsk Tobak

Af: Ellen Johansen

I Stenløse sogn blev der dyrket tobak under 2. verdenskrig. Arealerne var lige fra få skæpper land til flere tdr.land.

På Enghavegård i Volderslev (Volderslev Bygade 12) startede man med at så frøene i mistbænke, hvorefter planterne blev plantet ud. Karlene holdt rent i marken. De kravlede rundt mellem planterne for at plukke de nederste modne blade og ikke beskadige de øverste umodne. 4 koner bl.a. nogle polske kvinder fra Lindved syede bladene på snore ved at stikke en nål med tråd gennem stilkene. Derefter blev bundterne hængt til tørre ovenpå kornet i hjelmen dvs. en lade med tag og åbne sider.

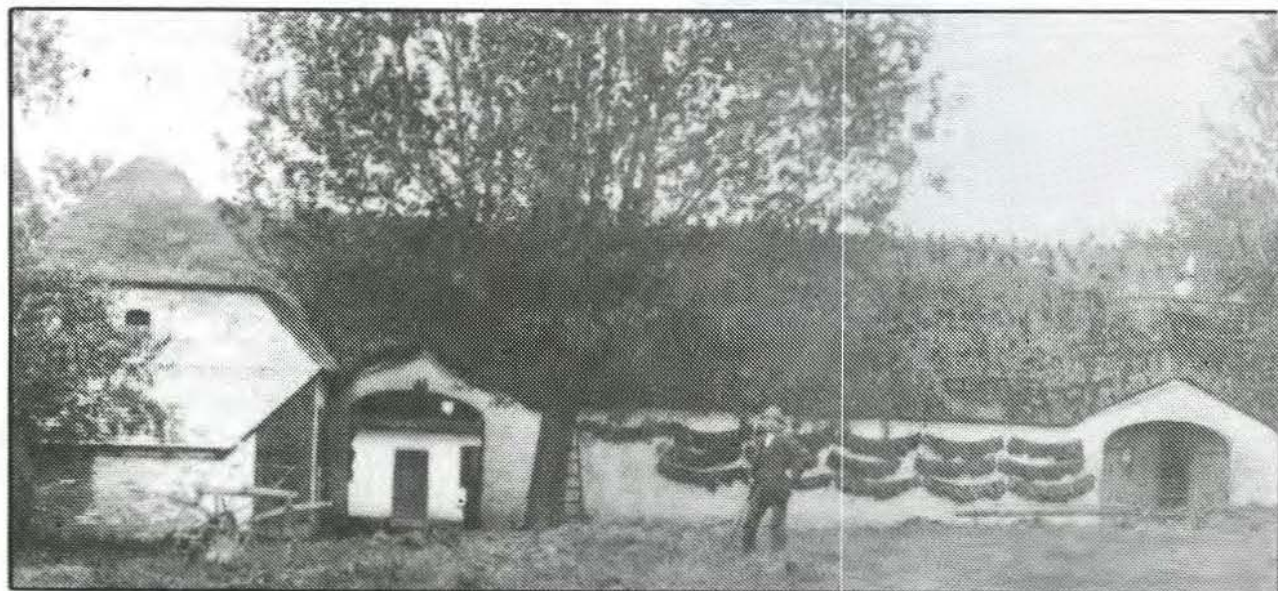
Hos Chr. Møller "Eskelund", Lindvedvej 36 fortæller man om et parti tobak, som blev gemt på loftet i en årrække. Derefter tog karlen det frem og forsøgte at ryge det, men det blev nu til, at han tyggede det som en slags skråtobak.

Flemming Georgsen fra Stenløse (Møllevej 2) fortæller, at der blev dyrket tobak i plantagen hos Herluf Larsen (nu Kirkestenten). Han tjente sine lomme penge ved at sy blade på snore. Hans forældres julegris kunne ikke modstå fristelsen fra naboens mark og forcerede plankeværket, hvorefter den forsvandt mellem tobaksplanterne. Det blev tilsidst forhindret ved at forhøje rækværket, så det nåede "loftet" i udhuset. Flemming Georgsens far, Marius Georgsen havde selv nogle tobaksplanter i haven til eget brug; efter tørringen blev de blandet med et fluidum og skåret på en

lille maskine. Georgsen røg derefter på "farfars" lange porcelænspipe, som var god til grovskåret tobak. Videre fortæller Flemming Georgsen, at på hjørnet af Grønvej og Vangeledgårdsvej lå "Den røde lade", som kommunen havde bl.a. til dens pligtige lager af rationeret brændsel. I den lade tørrede man også tobak, der blev dyrket i Stenløse. Der blev bl.a. dyrket tobak på "Dahls-gård" Dahlsvej 40, "Egekjærslund" på Grønvej 100, "Skovvang" Stenløse Bygade 35, "Lindegården" Svenstrupvej 80 og på "Kalkværksgården", Skovbakkevænget 15. Men der blev altså også dyrket på andre gårde og lidt i haverne.

Når tobaksbladene var tørret, blev de bundtet og pakket i sække med 5 kg i hver. Derefter kørte man dem til Kvæghallen på Rugårdsvej, hvor en opkøber ved navn Karlo Frederiksen, "Bramstrupminde" på Volderslevej var med til at købe og sætte prisen. Bladene skulle være helt perfekte for at opnå en god pris; nogle avlere måtte sommetider køre hjem med det hele igen. Måske blev det blot pakket om og kom så med næste gang, hvor det så opnåede en bedre pris.

Mine egne oplevelser med tobakken stammer fra Vestfyn i årene under 2. verdenskrig. I mit hjem dyrkede vi et lille areal med tobaksplanter. Vi købte planterne, plantede dem ud og holdt rent mellem dem. Når bladene var store nok, blev de plukket af og syet på en snor med mellem 60 og 100 blade. De blev hængt op i vognporten for at tørre. Mine forældre, en nabokone og jeg syede

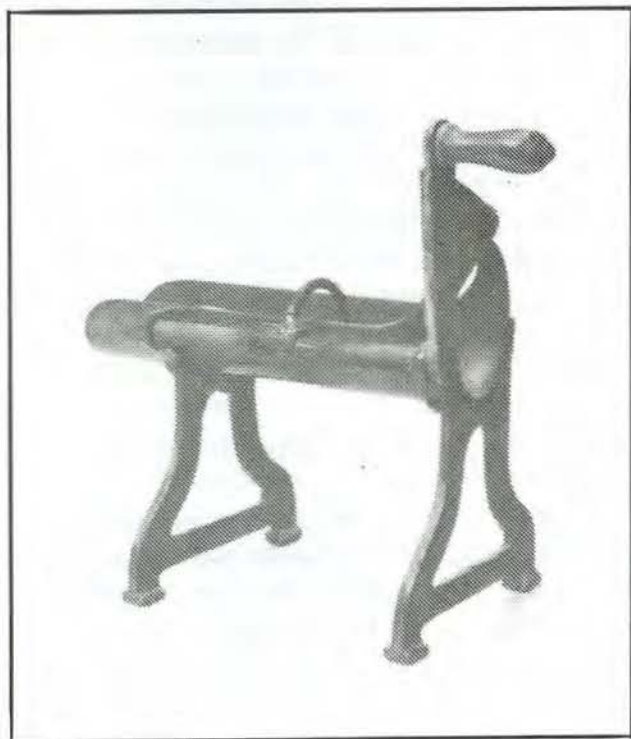

Tobak til tørring på vestfynsk gård

dem på snorene med en kæmpenål. Jeg tjente nogle lommepenge, jeg tror, at jeg fik 10 øre pr snor. Jeg havde selv 100 planter, som jeg passede, solgte og fik fortjenesten af. De første år blev vores sort kaldt "Bondetobak" med gule blomster, senere kom der virginia-tobak med lyserøde blomster, men det kom nu altid til at knibe med at få en tilstrækkelig høj nicotinprocent i tobakken. Ældre mennesker mindes endnu nogle af cigaretmærkerne som Norton, Tory m.m.

I en artikel i ugebladet "Landet" fra 1940 fortælles det, at der har været dyrket tobak herhjemme siden 1888. Under 1. verdenskrig var der importforbud, så det var en god fidus for dyrkerne. På Årslev forsøgsstation begyndte man i 1938 under meget primitive forhold forsøg med forskellige sorter, der skulle egne sig til det danske klima og jordbundsforhold. Forsøgene fortsatte efter 2. verdenskrig, men interessen faldt i takt med, at importen af tobak steg.

Tobakseventyret blev glemt, men "Samvirke" fortæller, at der på Langeland findes en gammel tobakslade. I samarbejde med Langelands museum har den åben om sommeren. Her kan man se tobaksplanter og en gang imellem er en forhenværende cigarmager i gang med at rulle cigarer.

Tobaksskærmaskine fra smed Søndergaard i Volderslev afleveret til Arkivet i 1995.

Foreningsarkiver og protokoller

Af: Jørgen Tølløse

Foreninger fører div. protokoller og korrespondance. Fælles for alt dette er, at det fylder, og at det er beværligt at flytte fra den ene formand, sekretær eller kasserer til den næste.

Lokalhistorisk Arkiv vil her kunne hjælpe foreningerne, således at de ikke skal ligge og flytte rundt med de gamle arkivalier, hvilket indbeærer flere risici. For det første er det måske ikke alt, der kommer med, når de frivillige job overdrages fra den ene til den næste. For det andet kan tingene få lov til at ligge på lofter eller i kældre, når foreningen hører op, hvorefter arvinger måske rydder op i "det gamle skidt".

Her vil Lokalhistorisk Arkiv gerne træde til. Ved fungerende foreninger kan tingene overdrages os, og ved overdragelsen aftaler vi, hvem der senere må kikke i det f.eks. i forbindelse med et foreningsjubilæum. Aftalen kan f.eks. gå på, at foreningens bestyrelse giver en medarbejder lov til at søge i foreningens afleverede arkivalier, og den, der søger, vil så være underkastet de almindelige arkivregler, som medfører, at man ikke må løbe i byen med den viden, som man har fået fra arkivalierne. Hvis foreningen er ophørt vil lokalhistorisk arkiv forvalte, hvem der får lov til at se i arkivalierne. Evt. offentliggørelse af informationer fra arkivalierne skal godkendes af lederen af lokalhistorisk arkiv evt. efter samråd med lederen af stadsarkivet i Odense.

Så aflever trygt de gamle papirer, protokoller m.m. eller lad os minimum vide, hvor tingene ligger.

Stenløse Sogns Lokalhistoriske Arkiv indsamler:

i NUTIDEN
om FORTIDEN
for FREMTIDEN

Lokalhistorisk stof til salg

Årsskrifter: 25 kr/hæfte

Samfærdsel i Stenløse Sogn - før og nu: 50 kr.

Sognefilmen: 125 kr.

Skolefilm: 100 kr.